

नोव्हेंबर, २०२३ मधील अवेळी पाऊस व गारपीट यामुळे झालेल्या व त्यापुढील कालावधीत अवेळी पाऊस व गारपीट व इतर नैसर्गिक आपत्तींमुळे होणा-या शेतीपिकांच्या नुकसानीकरीता राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या निकषाबाहेर मदत देण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन

महसूल व वन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : सीएलएस-२०२३/प्र.क्र.२७२/म-३

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२

दिनांक: ०१ जानेवारी, २०२४

वाचा -

- १) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: सीएलएस-२०१२/प्र.क्र.१५७/म-३, दिनांक ३०.०१.२०१४
- २) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: सीएलएस-२०२२/प्र.क्र.३४९/म-३, दिनांक २७.०३.२०२३
- ३) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: सीएलएस-२०२३/प्र.क्र.५२/म-३, दिनांक २२.०६.२०२३
- ४) शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग, क्रमांक: सीएलएस-२०२३/प्र.क्र.१६८/म-३, दिनांक ०९.११.२०२३
- ५) मा. मंत्रीमंडळाच्या दि.१९.१२.२०२३ रोजी झालेल्या बैठकीतील निर्णय.

प्रस्तावना -

राज्यात उद्भवणाऱ्या विविध नैसर्गिक आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना मदत देण्यासाठी आपत्ती व्यवस्थापन अधिनियम, २००५ मधील कलम ४८(२) अन्वये राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधी (SDRF) ची स्थापना करण्यात आली आहे. या निधीमध्ये केंद्र शासनाकडून ७५ टक्के व राज्य शासनाकडून २५ टक्के या प्रमाणे अंशदान दिले जाते. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधून केवळ चक्रीवादळ, दुष्काळ, भूकंप, आग, पूर, त्सुनामी, गारपीट, दरड कोसळणे, बर्फखंड कोसळणे (हिमवर्षाव), ढगफुटी टोळधाड, थंडीची लाट व कडाक्याची थंडी या १२ नैसर्गिक आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना मदत अनुज्ञेय आहे.

२. केंद्र शासनाने विहित केलेल्या १२ नैसर्गिक आपत्ती व्यतिरिक्त राज्य शासनाने शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग दि.३० जानेवारी, २०१४ अन्वये घोषित अवेळी पाऊस, अतिवृष्टी, वीज कोसळणे, समुद्राचे उधाण व आकस्मिक आग तसेच शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग दि.२२ जून,

२०२३ अन्वये घोषित सततचा पाऊस या स्थानिक आपत्तीमध्ये बाधित होणाऱ्या नागरिकांना देखील राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या दरानुसार मदत देण्याचे धोरण निश्चित केले आहे. शासन निर्णय, महसूल व वन विभाग दि.२७ मार्च, २०२३ अन्वये राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीचे मदतीचे सुधारित निकष व दर दि.१ नोव्हेंबर, २०२२ पासून लागू करण्यात आले आहेत.

३. नोव्हेंबर, २०२३ मधील अवेळी पाऊस व गारपीट यामुळे झालेल्या व त्यापुढील कालावधीत अवेळी पाऊस व गारपीट व इतर नैसर्गिक आपत्तींमुळे होणा-या शेतीपिकांच्या नुकसानीकरीता राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या निकषाबाहेर मदत करण्याकरिता मंत्रीमंडळाने दि.१९.१२.२०२३ रोजी झालेल्या बैठकीत घेतलेल्या निर्णयास अनुसरून, नोव्हेंबर, २०२३ मधील अवेळी पाऊस व गारपीट यामुळे झालेल्या व त्यापुढील कालावधीत अवेळी पाऊस व गारपीट व इतर नैसर्गिक आपत्तींमुळे होणा-या शेतीपिकांच्या नुकसानीकरीता राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या निकषाबाहेर मदत देण्याबाबतचे शासन आदेश निर्गमित करण्याची बाब विचाराधीन होती.

शासन निर्णय -

नोव्हेंबर, २०२३ मधील अवेळी पाऊस व गारपीट यामुळे झालेल्या व त्यापुढील कालावधीत अवेळी पाऊस व गारपीट व इतर नैसर्गिक आपत्तींमुळे होणा-या शेतीपिकांच्या नुकसानीकरीता बाधित शेतकऱ्यांना राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीच्या निकषाबाहेर मदत करण्याकरिता खालीलप्रमाणे वाढीव दराने निविष्टा अनुदान स्वरूपात मदत प्रदान करण्यास शासनाची मान्यता देण्यात येत आहे.

अ.क्र.	बाब	प्रचलित दर (SDRF)	मदतीचे वाढीव दर
१	जिरायत पिकांच्या नुकसानीसाठी मदत	रु.८,५००/- प्रति हेक्टर, २ हेक्टरच्या मर्यादेत	रु.१३,६००/- प्रति हेक्टर, ३ हेक्टरच्या मर्यादेत
२	बागायत पिकांच्या नुकसानीसाठी मदत	रु.१७,०००/- प्रति हेक्टर, २ हेक्टरच्या मर्यादेत	रु.२७,०००/- प्रति हेक्टर, ३ हेक्टरच्या मर्यादेत
३	बहुवार्षिक पिकांच्या नुकसानीसाठी मदत	रु.२२,५००/- प्रति हेक्टर, २ हेक्टरच्या मर्यादेत	रु.३६,०००/- प्रति हेक्टर, ३ हेक्टरच्या मर्यादेत

२. राज्य आपत्ती प्रतिसाद निधीमधील विहित निकषाव्यतिरिक्त अथवा दरापेक्षा अधिक दराने देण्यात येणाऱ्या मदतीची रक्कम वरील विवरणपत्रात दर्शविण्यात आल्याप्रमाणे राज्य शासनाच्या निधीतून त्या त्या लेखाशीर्षाखाली खर्च करण्यात यावी.

३. मदतीची रक्कम प्रदान करण्यासाठी वेळोवेळी निर्गमित करण्यात आलेल्या शासन निर्णयामध्ये विहित केलेल्या इतर अटी व शर्ती लागू राहतील. तसेच शेतीपिकांचे नुकसानीकरीता संपूर्ण हंगामामध्ये एकाच वेळी अनुदान अनुज्ञेय आहे.

४. सदर शासन निर्णय, वित्त विभागाच्या अनौपचारिक संदर्भ क्रमांक: ४१०/२०२३/व्यय-९, दिनांक २६.१२.२०२३ अन्वये मिळालेल्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२४०१०११६०८५०७४१९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(संजय औ. धारुरकर)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
२. मा.उपमुख्यमंत्री (गृह), मंत्रालय, मुंबई.
३. मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन), मंत्रालय, मुंबई.
४. मा.मंत्री (मदत व पुनर्वसन), मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. विरोधी पक्ष नेता (विधानसभा/विधान परिषद), विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
६. अपर मुख्य सचिव (वित्त/कृषी), मंत्रालय, मुंबई.
७. सर्व विभागीय आयुक्त.
८. आयुक्त (कृषी), कृषी संचालनालय, पुणे.
९. सर्व जिल्हाधिकारी.
१०. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
११. महालेखापाल (लेखा परिक्षा) १/२, महाराष्ट्र, मुंबई/नागपूर.
१२. संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
१३. वित्तीय सल्लागार व सहसचिव, मदत व पुनर्वसन प्रभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१४. कार्यासन अधिकारी (म-११/म-३/म-७), मदत व पुनर्वसन प्रभाग, मंत्रालय, मुंबई.
१५. वित्त विभाग (कार्यासन व्यय-९/अर्थ-६), मंत्रालय, मुंबई.
१६. निवड नस्ती (कार्यासन/ म-३).